

“Azərbaycan xalqının özünü, öz dövlətini qoruya bilən əsgərləri, zabitləri, ordusu var”.

AZƏRBAYCAN ORDUSU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MÜDAFİƏ NAZİRLİYİNİN ORQANI

Qəzet 1992-ci il fevralın 11-dən çıxır 9 aprel 2025-ci il №24 (2933) <https://mod.gov.az> Qiyməti 30 qəpik

Ermənistannıñ ərazi iddiasına görə başladığı ədalətsiz, işgalçılıq müharibəsi genişlənsə də, beynəlxalq təşkilatlar buna ciddi münasibət bildirmirdi. BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası da, ATƏT-in Minsk qrupuna daxil olan dövlətlər də bu müharibənin dayandırılması istiqamətində təsirli tədbirlər görmürdü, bəlkə də görmək istəmirdi. Havadalarının siyasi və hərbi dəstəyindən bəhrələnən işgalçi dövlət Azərbaycanın ərazilərini işğal edirdi. Ərazi iddiası olan bu müharibə təkca Azərbaycanın deyil, dünyanın da nizamını pozmuşdu. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin qətiyyətli bəyanatı Ermənistani da, onun havadarlarını da ciddi düşündürməli idi: "Azərbaycan heç vaxt imkan verməz ki, bizim ərazilərimizdə ikinci qondarma erməni dövləti yaradılsın!"

Bunları siz də bilirdiniz, Azərbaycan əsgəri. Bilirdiniz ki, ordu hissələrimiz 2016-ci ilin Aprel döyüşlərində mühüm qələbələr qazandı, bu qələbələr Böyük Qələbənin ilkin işığı idi. O işiq tarixin dùyünüñ açan işiq olacaqdı. O işiq sizdən əvvəl xidmət edənlərin də döyüş əzminin, qələbə ruhunun işığı idi. Bu əzm döyüş hazırlığının əzmi kimi bu ruh döyüş qabiliyyətinin ruhu idi. Günnüt zəfəri də bu əzmlə qazanılmışdı, Tovuz döyüşlərində də bu əzm, bu ruh əsgərlərimizin döyüş bayrağı idi. Düşmən "Qisas" əməliyyatında da Azərbaycan əsgərinin qarşısında dayana bilmedi, geri çəkildi. Ancaq erməniliyinden el çəkmirdi.

2020-ci il sentyabrın 27-də də yeni ərazilər işğal etmək niyyəti ilə hücum etdi. Hücumun qarşısı qətiyyətə alındı, Ali Baş Komandanın eks-hücum əmri verdi. Bu əmr ikinci Qarabağ müharibəsinin başlanğıc əmri kimi tarixləşdi. Siz onda məktəbli idiniz. Yuxarı sinif şagirdləri yaşlarının azlığına görə təəssüflənirdilər. Siz də hamı kimi hər axşam Ali Baş Komandanın xalqa müraciətini düşüncələrinizə hopdururdunuz: "...Dünyada heç bir qüvvə bizi haqq yolun-

dan döndərə bilməz. Dünyada heç bir ölkə bizim iradəmizə təsir edə bilməz... Biz haqq

Hərbi vəzifəlilərlə növbəti təlim toplantı başlayıb

Müdafıə naziri tərəfindən təsdiq olunmuş 2025-ci ilin hazırlıq planına əsasən, Səfirərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti ilə birgə tedbirler çərçivəsində hərbi hissələrdə ehtiyadlıdan çağırılan bir qrup hərbi vəzifəlinin cəlb edildiyi növbəti təlim toplantı başlayıb.

(Ardı 6-cı səhifədə)

Azərbaycan Ordusunda döyüş atılışı taktiki təlim keçirilib

2025-ci ilin hazırlıq planına uyğun olaraq, müasir döyüş üsullarına əsasən, Azərbaycan Ordusunda yeni əməliyyat konsepsiyasının tətbiqi ilə real döyüş şəraitinə uyğunlaşdırılmış taktiki təlim keçirilib.

(Ardı 2-ci səhifədə)

“Əsgərlərimiz üçün dadlı, keyfiyyətli yeməklər hazırlayıraq”

Son illerdə Azərbaycanda ordu quruculuğu istiqamətində həyata keçirilən genişmiqyaslı İslahatlar hərbi qulluqçularımızın məişətində də özünü göstərir. Vətənimizin keşiyində dayanan hərciblərimiz üçün bölmələrdə ən müasir əviyyədə sosial şərait yaradılır, onların nümunəvi xidmət etmələri üçün lazımi tədbirlər görülür.

(Ardı 3-cü səhifədə)

Bu tarixlər unudulmayacaq!

Dövlətlər yaranandan, araya sərhədlər düşəndən dönyanın gedisiyi dəyişen hadisələrə tarixi hadisələr deyilidir. Tarixi hadisələr nizam da pozur, nizam da yaradır. Nizamı pozan da, nizama düzən de müharibədi. Yüz illərdi müharibələr torpağa görə başlayıb - müharibə

bir dövlət başqa bir dövlətin ərazisini öz ərazisine qatmaq niyyətinə düşəndə başlayır. Başlayır ve işgalçılıq müharibəsi kimi tarixləşir. Bu tarixləşmənin sonunda zamanın gerçek ironiyası eşidilir. Həmişə belə olub...

(Ardı 6-cı səhifədə)

General-polkovnik Zakir Həsənov: "Azərbaycan Ordusu Ali Baş Komandanın etimadını hər zaman doğruldub, bundan sonra da doğruldacaqdır"

Aprelin 5-də Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun rəhbərliyi ilə xidməti müşavirə keçirilib.

Müdafiə Nazirliyi xəbər verir ki, videobağlı formattında keçirilən iclasda nazir müavinləri, qoşun (qüvvə) növleri komandanları, baş idarə, idarə və xidmet rəisi, hərbi birlək və birləşmə komandirləri, eləcə də Milli Müdafiə Universitetinin və tabeliyindəki xüsusi təyinatlı təhsil məməssisələrinin rəhbərləri iştirak ediblər.

Övvəlcə Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin, həmçinin ölkəmizin müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda canını fədə etmiş şəhidlərimizin xatirələri bir dəqiqəlik süxutla yad olunub.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən ordu quruculuğunu ölkəmizdə prioritet məsələrdən biri olduğunu qeyd edən müdafiə naziri bölmələrin xidməti-döyüş fəaliyyətlərinin təkmilləşdirilməsi, eləcə də döyüş qabiliyyətinin daha da artırılması ilə bağlı Ali Baş Komandanın ordu qarşısında qoyduğu tapşırıqları müşavirə iştirakçılarına çatdırıb.

Müdafiə naziri bildirib ki, tarixi Zəferin sülh danışıqlarına yol açdığını qeyd edən Ali Baş Komandan Azərbaycan Ordusunun xüsusi 44 günlük Vətən müharibəsi və sonrakı döyüş əməliyyatlarında nümayiş etdirdiyi peşəkarlığı yüksək qiymətləndirib, bununla da qarşımızda daha məsuliyyətli vəzifələr qoyub.

Müşavirədə Azərbaycan-Ermənistan şərti sərhədində mövcud əməliyyat şəraiti, o cümlədən son günler qarşı terəfin bölmələrimizi mütbəmadı olaraq atəş tutması, mövqelərimiz üzərində pilot-suz uçuş aparatları və dronlarla keşfiyyat xarakterli uçuşlar həyata keçirmə cəhdələri geniş müzakirə edilib. Nazir Azərbaycan Ordusu bölmələrinin hər an istenilən texnologiya qarşılıqlı reaksiya verməyə hazır olması barədə aidiyəti vezifeli şəxslər qarşısında konkret tapşırıqlar qoyub, döyüş növbətçiliyinin təskili zamanı ayıq-sayıqlığın artırılmasının vacibliyini vurgulayıb.

Daha sonra Azərbaycan Ordusunda aparılan uğurlu İslahatların müsbət nəticələrindən danışılıb, cari il ərzində həyata keçirilən və planlaşdırılan tədbirlər müzakirə edilib.

Qoşunların döyüş imkanı və qabiliyyətlərinin inkişaf etdirilməsinin vacibliyini vurguya-

layan nazir müsəir döyüş təcrübəsi nəzərə alınmaqla keçirilən hərbi təlimlərin intensivliyinin qorunub saxlanılması və texnoloji yeniliklərin tətbiqi ilə keyfiyyətinin daim artırılmasını tapşırıb. Müsəir informasiya texnologiyaları vasitələrinin kibertəhlükəsizliyinin təmin edilməsi istiqamətində həyata keçirilən fəaliyyətlərə bağlı göstərişlər verilib.

Hərbi təhsil sisteminde əlçatanlılığın, əhatəliliyin və vətəndaş məmənnunluğunun təmin edilməsi məqsədilə tətbiq edilən yeni forma və metodlar nəzərə alınmaqla bölmələrin peşəkar kadr heyəti ilə komplektləşdirilməsinə xüsusi diqqət yetirilməsinin vacibliyini vurgulanıb.

Nazir müxtəlif ixtisaslı hərbi vezifəlilərin cəlb edildiyi təlim toplantılarında onların bilik və bacarıqlarının artırılması, həmçinin silahlanması, yeni qəbul edilmiş silah və texnikadan istifadə qaydalarının öyrədilməsi üzrə vəzifəli

şəxslər qarşısında tapşırıqlar qoyub.

Şəxsi heyətin sosial-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması, mənəvi-psixoloji hazırlığı, xüsusilə kəskin relyefli ərazi-lərdə dislokasiya olunan bölmələrin maddi-texniki təmiri, keyfiyyətli qidalanmanın təşkil, həmçinin tehlükəsizlik qaydalarına ciddi əməl edilməsinə nəzarətin gücləndirilməsi barədə tələblər bir daha komandir heyətinə çatdırılıb.

Müddətli həqiqi hərbi xidmətə yeni çağırılan gənc əsgerlərin fərdi-psixoloji xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi, onların adaptasiya prosesinə həssaslaşlaşdırılması, eləcə də sağlamlıqlarının diqqət mərkəzində saxlanılması ilə bağlı müvafiq göstərişlər verilib.

Hərbi qulluqçularla mütəmadı olaraq maarifləndirici tədbirlərin keçirilməsi və icra edilən fealiyyətlərin nizamnamələrin tələblərinə uyğun tənzimlənməsinin vacibliyini vurgulanıb.

Qoşunların mövsümə uyğun bütün növ ehtiyatlarla təmin edilməsi, silah və texnikanın yaz-yay mövsümü istismarı rejimine kecidinə hazırlıq işləri ilə bağlı müvafiq tapşırıqlar verilib.

Müşavirədə, həmçinin azad edilmiş ərazilərdə təhlükəsizlik qaydalarına əməl olunmaqla aparılan mühəndis tədbirlərinin davam etdirilməsinin vacibliyini vurgulanıb.

Sonda general-polkovnik Z.Həsənov Azərbaycan Ordusunun Ali Baş Komandanın etimadını hər zaman doğrultduğunu, bundan sonra da doğruldacaqını əminliklə ifadə edib.

Səfir: Ermənistən işğal dövründə Azərbaycan torpaqlarında 1,5 milyondan çox mina basdırıb

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

AZERTAC xəbər verir ki, bu sözləri Azərbaycanın Gürcüstandakı səfiri Faiq Quliyev bu ölkənin paytaxtı Tbilisidə "Qərbi Azərbaycan: Geri qayıtmak hüququ və ədalet, soyqırımı və minalardan təmizləmə" mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfransda bildirib.

Diplomat deyib ki, işğal dövründə Ermənistən silahlı qüvvələri Azərbaycan torpaqlarını sistemli şəkildə minalarla çırkləndirib. Hazırda da bu minalar və təndaşlarımızın həyatına son qoyur. 2020-ci ilin noyabrından indiyədək minaların partlaması nəticəsində 70 nəfər həyatını itti, 311 nəfər ağır yaralanıb.

Səfir vurgulayıb ki, ilkin hesablamalara görə, Azərbaycan torpaqlarına Ermənistən tərəfindən basdırılmış minaların sayı 1,5 milyondan çoxdur. Azərbaycan dünyada mina ilə en çox çırklənmiş 5-ci ölkədir. Ermənistən işğali zamanı ərazilərimizde 1 milyon 166 min 702 hektar ərazinin minalandığı güman edilir. Bu ərazilərin 211 min 800 hektarı yüksək, 954 min 902 hektarı isə orta seviyyəli çırklənməyə məruz qalıb. İndiye qədər 140 min hektardan çox ərazi minalardan təmizlənib. Minatəmizləmə işlərinə 349,1 milyon dollar vəsait xərclənib ki, bunun da yalnız 16,1 milyon dolları beynəlxalq mənbələrdən daxil olub.

Diplomat diqqətə çatdırıb ki, minatəmizləmə işlərini başa çatdırmaq üçün ümumilikdə 25 milyard ABŞ dölları tələb olunur. Bu işləri isə 30 ilə yaxın bir müddətde yekunlaşdırmağıñ mümkünüy təxmin edilir.

Azərbaycan Ordusunda döyüş atışlı taktiki təlim keçirilib

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov və Nazirliyin digər rəhbər heyəti döyüş atışlı təlimin gedisini izləyib.

Müdafiə nazirinə məruzə olunub ki, təlimə cəlb edilən müxtəlif təyinatlı pilotsuz uçuş aparatları ilə ərazinin keşfiyyatı aparılır, şərti düşmən hədəflərinin dislokasiyası və zirehli texnikanın hərəkəti barədə məlumatlar operativ şəkildə döyüşü idarəetmə mərkəzinə ötürülür.

Müdafiə Nazirliyi xəbər verir ki, sənariyə əsasən, hü-

cumdan əvvəl artilleriya bölmələri və aviasiya vasitələri ilə şərti düşmənin cəmləşmiş zərbələr endirilib, minalar-

açılması təmin edilib.

Təlim zamanı helikopterlər vasitəsilə şəxsi heyət təxliyə edilib, şərti düşmən kolonu pusquya salınaraq zərərsizləşdirilib, həmçinin dayaq məntəqələri əle keçirilib.

Qeyd edək ki, taktiki təlimin məqsədi müsəir döyüş üsulları nəzərə alınmaqla hazırlanmış yeni əməliyyat konsepsiyasına uyğun komandirlərin çevik qərar qəbuletmə qabiliyyətinin artırılması, qarşılıqlı uzlaşma şəraitində bölmələrin idarə edilməsi, eləcə də nəzəri və praktiki vərdişlərinin təkmilləşdirilməsidir.

Heydər Əliyev adına Hərbi İstututda NATO programı çərçivəsində tədbirlər keçirilir

Milli Müdafiə Universitetinin tabeliyində fəaliyyət göstərən Heydər Əliyev adına Hərbi İstututda NATO-nun "Müdafie Təhsilinin Genişləndirilməsi Programı" (DEEP) çərçivəsində

"Müəllimlərin təkmilləşdirilməsi" təqribi və "Hərbi dənizçilik sahəsi üzrə ingilis dilində radioəlaqə" mövzusunda seminar keçirilir.

Müdafie Nazirliyi xəbər verir

ki, Milli Müdafiə Universitetinin (MMU) və tabeliyində olan xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrinin müəllim və zabit həyatının iştirakı ilə keçirilən tədbirlər "Fəal Təlimdə Qiymətləndirmə" modulunun üçüncü mərhələsini əhatə edir.

Tədbirlərin məqsədi iştirakçıların pedaqoji bacarıqlaşdırmasını, tədris metodlarını inkişaf etdirmək, tədrisin keyfiyyətini

daha da artırmaq və beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırmaqdır.

NATO programı çərçivəsində keçirilən tədbirlər aprelin 11-dək davam edəcək.

Xidmətimiz dövlətə, dövlətçiliyə, Hərbi Anda sədaqətimizdir

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Sən onda əsgər adı alacağın günə yol gəlirdin. Səndən əvvəl xidmət etmiş əsgərlərin davamçısı kimi, tarixi Zəfer qazanmış qəhrəmanların davamçısı kimi, şəhidlerimizin düşyüş yolunun davamçısı kimi. Bu gün azərbaycançılığın qazandığı Zəferin hüdudlarında xidmət edirsınız. Mühərbi vaxtı yaranmış torpaqların qaysaqladığını da görürsən, dağda-daşda güllə, qəlpə izlərini də.

Əks-hükum əməliyyatı kimi başlayan mühərbi əsgərlərimizin qələbə ilə başa çatdıracağını xalqımız da bilirdi. Sizin evinizdə bu haqda səhbətlər olurdu. Bu səhbətləri uşaq marağı ilə dinleyirdiniz, yeniyetmə istəyi ilə qürurlanırdınız, cavan niyyəti ilə düşyüşlərə can atırdınız. Düşmən düşyüşlərde ağır itkilərə məruz qalandı, düşyüşçü qardaşların düşmənə ağır məglubiyətlər yaşadanda, Qələbənin düşyüşçülərinə ruhən deyirdiniz ki, qoluna qüvvət, əsgər qardaşım! Siz düşmənin bütün hərbi qulluqçularını məhər edəcəksiniz, qələbənin əsgəri olacaqsınız!

Düşyüşlə başlayanda bir qədər müqavimət göstərən düşmənin istehkamları dağıdıldı. Bu, onun məglubiyətinin başlanğıcındı. Sonrakı düşyüşlər geri çəkilməye məcbur edilən düşmən neçə-neçə strateji əhəmiyyətli yüksəklikdən, kəndlərdən, qəsəbələrdən, şəhərlərdən uzaqlaşdırıldı. İşğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda bayraqımız dalgalandı. Bunlar qələbə ruhunun kükrediyişdi. Bunlar ordumuzu, xalqımızı, dövlətimizi Qələbəyə yaxınlaşdırıldı, sizi - hərbi xidmətə.

Müəlliminiz "Ordumuz əks-hükum əməliyyatını ədalətli mühərbi kimi davam etdirir, bu mühərbi Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa edəcək!" deyəndə nələr düşündüyüünü hərbi xidmətin ilk günlərində əsgər yoldaşlarınıza danışmışdır. Onda bilmisdiniz ki, həmin günlərdə - Vətən mühərbişinə hamınız eyni duyğuları yaşayırmışsınız. İndi eyni istəklərlə, Vətənə eyni sevgilərlə xidmət edirsınız. Siz Vətənə Vətən boyda sevginizlə xidmət edirsınız...

Vətən mühərbişi ordu-xalq münasibətlərini daha da metinləşdirmişdi. Şagird olsanız da, bunu görürdünüz. Siz bu dərkələ çəgirişçi yaşına yaxınlaşdırınız. Düşyüş bölgəsində siz yaşda uşaqlar da düşyüşçülər görüsən can atırdılar, "Əlim düşyüşü elinə dəyəsin, düşyüşdən üç-dörd kəlmə eşidim, bəsimdi, elə bilərəm mən də düşyüşlərdə yəm..." - deyirdilər. Siz yaşda uşaqlar düşyüş bölgəsində düşyüşə gedən maşınları uğurlayırdı, yollarda şanlı bayraqımız dalgalanırdı. Siz də eşidirdiniz ki, analar bütün düşyüşçüləri öz oğlu bilirlər. Onda siz düşyüşənlərin hamisini qardaş deyirdiniz. İndi hərbi xidmətdəsiniz. İndi məktəbilər sizə qardaş deyirlər. Qaliblərin davamçısınız axı!..

Sizin səsinizi hamı eşidir, Azərbaycan əsgəri: Vətənə Vətən boyda bir sevgi ilə xidmət edir. Xidmətimiz dövlətə, dövlətçiliyə, Hərbi Anda sədaqətimizdir.

"Azərbaycan Ordusu"

Məişət

"Əsgərlərimiz üçün dadlı, keyfiyyətli yeməklər hazırlayıraq"

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

"N" hərbi hissəsinin müasir şəraiti, şəxsi heyətin yüksək əhval-ruhiyyəsi onu deməye əsas verir ki, hamı burada yaradılan şəraitdə məmənundur və onlar belə mühitdə xidmət etmədən qururuyurlar.

Nahar fasıləsində fürsətdən istifadə edib əsgər yemekxanasına yollandıq. Geniş və işıqlı zalda əsgərlərin nahar etməsi üçün bütün şərait yaradılıb. Yemekxanaya daxil olan Vətən müdafiəçilərimiz baş geyimini çıxarırlar sira ilə aşpazlara yaxınlaşırlar. Hər kəsə növbə ilə yeməklər çəkilişdir.

Yemekxana növbətçisi gizir Hafiz İsmayılov günün menyusunu və qida rasionu ilə bağlı bizi tanış etdi. "Təcrübəli aşpazlarımız tərəfindən müasir soyuducu avadanlıqlar vasitəsilə müxtəlif kameralarda və müvafiq temperaturlarda qorunub saxlanılan ərzaqlardan gündəlik normaya əsasən yeməklər hazırlanır. Hazırlanan yeməklərdə milli xörəklərə üstünlük verilir", - gizir dedi.

Yemekxana reisi, həmçinin qeyd etdi ki, mətbəxdə çalışan işçilər ixtisas tələbələrinə cavab verməli, lazımı norma və qaydaları bilməlidirlər. "Bir əsgər üçün ərzaq payı norması əsas götürülərək gidiyən qaydalarına, yeməklərin hazırlanmasında istifadə olunan ərzaq və ədviiyyatların miqdərinə xüsusi önem verilir".

İmkan tapıb əsgərlərimizle həmsöhbət olduq, hazırlanın yeməklərin keyfiyyəti haqqında onların özlərindən maraqlandıq.

- Doğrudan da, xidmət səraitimiz ürəkaçandır, - deyə əsgər Malik Abdullayev hər dəfə olduğu kimi, bu gün də istəhla nahar etdiyini bildirdi. "Burada bizə milli mətbəximizdən ləzzətli xörəklər, yüksək keyfiyyətli ərzaqlardan bisirilir, mövsümə uyğun verilən salatlar və şirələr lap

ürəyimizcədir".

- Hər şey yaxşıdır, - deyə digər əsgər Fəqan Ələkbərli səhbətimiz qoşuldu. - Hər gün isti yeməklər hazırlanır, salatlar, meyvə şirələri verilir. Həvəsle, istəhla nahar etdiyimiz kimi, ürəkə də xidmət edirik.

Aşpazlarımıza da görüşdük. Onların hər biri tərəmiz ağ xalatdadır, üz-gözlərindən əsgərlərimizə olan sevgilərini hiss edirik.

- İndi əsgərlərimiz səhbətəsək, hazırladığınız xörəklərdən, onların keyfiyyətindən dənə-dənə razılıq etdilər. Əllərinizə sağlıq...

- Onların hər birini doğma övladımız bilirik, - deyə Leyla Vəkilova əsgərlərə bir ana sevgisi ile nahar hazırladıqlarını bildirdi. - Bayaqtan malarda nahar edən əsgərlərə baxıram, istəhla nahar etdiyimizi görəndə özüm də sevinirəm. Çalışırıq ki, dadlı, keyfiyyətli yeməklər hazırlaylaq. Onlar sağlam, gümrək, möhkəm olmalıdır, çünkü torpaqlarımızı, Vətənimizi düşməndən qoruyurlar.

Səhbət əsnasında öyrəndik ki, Leyla ananın övladı Akif Bəşirov 44

günlük Vətən mühərbişində torpaqlarımızın azad olunması uğrunda gedən döyüslərdə şəhidlik zirvesinə yüksəlib. "Oğlum həmişə mühərbi olarsa, mütəqə gedəcəyini, ana Vətənimizin ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüslərdə iştirak edəcəyini deyirdi. Vətən uğrunda döyüşmək, şəhid olmaq onun üçün ən böyük şərəf idi. Tarixi zəfer qazanıldı, oğlum da o zəferi qazanınanların sırasında oldu, arzusuna çatdı".

Aşpaz Elşən Bəşirov doğma elə obamızı düşməndən mətinliklə qoruyan gənclərimiz üçün yeməklərin hazırlanmasında əməyi olduğundan qurur duyduğunu dedi. "Gördüyüñu bu əsgərlər gecə-gündüz torpaqlarımızın keşiyində dayanırlar. Yəqin ki, nahar vaxtı onlara fikir verdiniz, görün na qəder həvəsle nahar edirlər, çünkü keyfiyyətli və yüksək kolorili ərzaqlardan hazırlanan yeməklərimiz dadlıdır. Dövlətimizin ordumuzun rəhbərliyi sağ olsunlar ki, əsgərlərə belə yüksək diqqət və qayğı gösterirlər".

Hərbi hissənin zabitlərindən olan Qafqaz Əsgərov da səhbətinde yeməkhanada çalışan təcrübəli işçilərdən ağızdolusu razılıq etdi. Dedi ki, əsgərlərlə birgə o da burada nahar edir və hər dəfə xörəklərin keyfiyyətindən razı qalır.

Gördüklerimiz onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan Ordusunun bütün bölmələrində şəxsi heyət üçün ən müasir və ürəkaçan şərait yaradılıb. Belə mühitdə xidmət edən hərbi qulluqçular isə bütün tapşırıqların öhdəsinən bacarıqla gəlməyə can atır, göstərilən etimadı doğrultmaqla çalışırlar.

Baş leytenant Oruc MUŞTAFAYEV "Azərbaycan Ordusu", fotolar Coşqun CƏFƏROVUNDUR

Həzi Aslanov adına Ordu İdeoloji və Mədəniyyət Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə "Şəhidlər ölməz, Vətən bölünməz" adlı tədbirlər silsiləsindən 2023-cü ilin 19-20 sentyabrında keçirilmiş antiterror əməliyyati zamanı şəhid olmuş əsgər Samrad İkram oğlu Eynəliyevin xatirəsi yad olundu.

Anım tədbirində Müdafiə Nazirliyi Mətbuat və İctimaiyyətə Əlaqələr idarəsinin Şəhid Ailələri və Qadınlarla İş sektorunun emekdaşları, şəhidin ailə üzvləri, yaxınları, bir qrup şəhid ailəsi, veteranlar, ictimaiyyətin nümayəndəleri və başqa qonaqlar istirak etdilər.

Övvəlce Azərbaycan xalqının Ümummülli Lideri Heydər Əliyevin və respublikamızın müstəqilliyi, suverenliyi, ərazi bütövlüyü uğrunda canından keçən şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildi. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirildi.

Sonra şəhid əsgər Samrad Eynəliyevə həsr olunmuş vi-

Tarix yazan oğullar

Şəhid əsgər Samrad Eynəliyevin xatirəsi yad edildi

deoçarx tədbir istirakçılarına nümayiş olundu.

Tədbirdə şəhidin qısa, lakin şərəfli ömrə yolundan danışılaraq bildirildi ki, Samrad 8 yanvar 2005-ci ildə Astara rayonunun Şəmetük kəndində anadan olub. O, 9-cu sinfi bitirdikdən sonra Lənkəran Dövlət Universitetinin nəzdindəki Sosial və Aqrar Kolecisinin kompüter mühəndisliyi fakültəsinə daxil olsa da, bura da təhsil almaqdan imtina edərək, hərbi xidmətə getdi

ve həyətini hərba bağlayacağına söz verdi. Müddətli həqiqi hərbi xidmətini başa vurduqdan sonra yenidən ordu sıralarına qayıdacağına qarşısına məqsəd qoymuşdu...

2023-cü ilin 19-20 sentyabrında Qarabağ İqtisadi rayonunda ordumuzun erməni separatçılara qarşı həyata keçirdiyi uğurlu antiterror əməliyyati zamanı əsgər Samrad Eynəliyev Xocavənd rayonunun Qarakənd istiqamətində ığidiliklə döyüşərək, şəhidlik zirvəsinə yüksəlib. 22 sentyabr 2023-cü ildə doğulub böyüdüyü Astara rayonunun Şəmetük kənd qəbiristanlığında dəfn olunub.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq sərəncamları ilə 3-cü dərəcəli "Vətən xidmətə görə" ordeninə ve "Vətən uğrunda" medalına layiq görülüb.

Anım tədbiri Mətbuat və İctimaiyyətə Əlaqələr idarəsinin Şəhid ailələri və qadınlarla iş sektorunun müdürü dövlət qulluqçusu Zümrüt Səmədovanın çıxışı ilə davam etdi. O, şəhid

analara müraciət edərək vurguladı ki, siz həmişə başınızı uca tutun, fəxr edin ki, sizin övladlarınızın fədakarlıqları sayəsində 30 illik işgala son qoyuldu, torpaqlarımız erməni işgalçılardan azad olundu. Bu gün işgaldən azad olmuş ərazilərimizdə üçüncü dövlət bayrağımız qururla dalgalanır. Samrad kimi Vətənimizin igidi, hünərlü oğulları düşmənə görə dağı olaraq şərəflə bir ömür yaşıdır. Onların qısa, lakin şərəfli ömrüleri gələcək nəsillərə həzər zaman örnək olacaq.

Daha sonra şəhidin anası Gülsən Mehdiyeva, atası çıxış edərək, göstərilən yüksək dəqiqət və qayğıya, övladının adının daima uca tutulmasına görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya, Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyinə minnətdarlıqlarını bildirdilər.

Sonda Həzi Aslanov adına Ordu İdeoloji və Mədəniyyət Mərkəzinin Mahnı və Rəqs ansamblının solistləri vətənpərvərliyi, Böyük Zəferimizi tərənnüm edən mahnırlar ifa etdilər.

Lale HÜSEYNOVA
"Azərbaycan Ordusu"

"Milli Müdafiə Universiteti təhsilin bütün səviyyələri üzrə mütəxəssis hazırlığını təmin edir"

(Övvəl 1-ci səhifədə)

- **Orxan müəllim, əvvəlce Milli Müdafiə Universitetinin xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələri haqqında ümumi məlumat verərdiniz. Universitetin tabeliyində təhsilin hansı pillələri tədris olunur?**

- Övvəlce bildirmək istəyirəm ki, Milli Müdafiə Universiteti 5 mart 2022-ci il tarixində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Fərmanına əsasən qabaqcıl xarici orduların təcrübəsinə əsaslanaraq yaradılıb. Bu gün Milli Müdafiə Universiteti təhsilin bütün səviyyələri üzrə mütəxəssis hazırlığını təmin edir. Burada tam orta, orta ixtisas əlavə təhsil və ali təhsil programları həyata keçirilir, eləcədə hərbi sahədə fundamental və tətbiqi tədqiqatlar aparılır. Orta təhsil dediyimiz zaman Milli Müdafiə Universitetinin tabeliyində olan Cəmşid Naxçıvanski və Heydər Əliyev adına Hərbi Liseylər nəzərdə tutulur. Subbakanlar təhsili dediyimiz zaman hərbi kolleclər, ali təhsil dediyimiz zaman isə Heydər Əliyev adına Hərbi İstítut nəzərdə tutulur. Bundan əlavə olaraq, Milli Müdafiə Universitetinin tabeliyində olan Hərbi İdarəetmə İstítutu

və Hərbi Elmi Tədqiqat İstítutunda müvafiq olaraq ali təhsilin magistratura və adyunktura pillələri tədris edilir".

- **Orxan müəllim, kimlər xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrində oxuya bilərlər?**

- Xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrində tələblərə uyğun olaraq 15-17 yaş aralığında hərbi liseylərdə, 17-23 yaş aralığında hərbi kolleclərdə və Heydər Əliyev adına Hərbi İstítutda Azərbaycan Respublikasının kişi cinsli vətəndaşları təhsil ala bilərlər. Magistratura və adyunktura təhsili müəyyən rütbədə və vəzifədə xidmət edən hərbi qulluqçulara şəamil olunur. Milli Müdafiə Universitetinin tabeliyində olan təhsil müəssisələrində təhsil alan kursantlar bir çox imtiyazlara sahibdirələr. Gəncələrin hərbi sahədə təhsil almaga təşviq edilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Fərmanına əsasən, Milli Müdafiə Universitetinin tabeliyində olan hərbi liseylər, hərbi kolleclər və Heydər Əliyev adına Hərbi İstítutda təhsil alan kursantlar üçün aylıq və birdəfəlik ödəmələr təsis olunmuşdur. Hansı təhsil müəssisəsine qəbul olmasından asılı olaraq hər bir kursanta birdəfəlik ödəmə

yəntəfərli təhsil müəssisələrində təhsil alan hər bir kursantın xarici dövlətdə təhsil alması üçün bir şansı vardır. Bu proses kursantların təhsil göstəricilərinə əsasən müəyyən bir kvota daxilində aparılır. Qeyd etmək istəyirəm ki, hərbi təhsil sahəsində əməkdaşlıq planı çərçivəsində azərbaycanlı kursantlar Türkiye, İtaliya, Cənubi Koreya respublikalarında və Rusiya Federasiyasının hərbi təhsil müəssisələrində təhsilini davam etdirə bilərlər.

Eyni zamanda, vurğulamaq yerinə düşər ki, Cənubi Koreya Respublikasında təhsil alan kursantlarımızdan biri bu yaxınlarda təhsildə fərqlənib və xarici kursantlar arasında təhsilini birinciliklə başa vurub.

- **Xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrinə qəbul prosesi necə aparılır?**

- Övvəlce onu qeyd etmək istəyirəm ki, ölkə üzrə əhatəliyi özündə eks etdirən bu yənilik əlcətanlığın və vətəndaş məmənunluğunu təmin etdilməsi məqsədilə ilk dəfə olaraq Milli Müdafiə Universiteti tərəfindən qəbul prosesi elektron qaydada həyata keçirilir. Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları istənilən bölgədən Milli Müdafiə Universitetinin internet səhifəsinin təhsil

müəssisələrinə qəbul bölməsindən müvafiq təhsil müəssisəsine müraciət edə bilərlər. Milli Müdafiə Universitetinin tabeliyində olan təhsil müəssisələrinə qəbul Azərbaycan Respublikasının Dövlət İmtahan Mərkəzinin keçirdiyi imtahanların nəticəsinə uyğun olaraq aparılır.

- **Heydər Əliyev adına Hərbi İstítuta hansı ixtisas qrupları üzrə sənəd qəbulu həyata keçirilir?**

- Heydər Əliyev adına Hərbi İstítuta sənəd qəbulu birinci, ikinci və üçüncü ixtisas qrupları üzərindən aparılır. Eyni zamanda, hərbi İstítutda və hərbi kolleclərdə təhsil alan kursantlar hərbi ixtisasla yanaşı, müvafiq olaraq orta ixtisas pilləsi üzrə subbakanlar, peşə ixtisas dərəcəsi və ya ali peşə ixtisas dərəcəsi elde edirler.

- **Orxan müəllim, Milli Müdafiə Universiteti və onun nəzdində fəaliyyət göstərən xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələri barədə ətraflı məlumat verdiyiniz üçün təşəkkür edirəm, sizə fəaliyyətinizdə uğurlar arzulayram.**

- Çox sağ olun.

Müsahibəni apardı:
Tamilla HÜSEYNLİ
"Azərbaycan Ordusu"

1914-cü ildə Birinci Dünya müharibəsi başlayanda Tərlan bəyin xidmət etdiyi 205-ci alay Qərb cəbhəsinə göndərilib. Odlu-alovlu səngərlərdə gənc zabitin çətin sinəq günləri başlayıb. Komandirlərin verdiyi tapşırıqları uğurla yine yetirən, döyüdən-döyüşə qələbə ilə çıxan Tərlan bəy əsgərlərin də sevimli olur.

Bacarığı və əzmkarlığı yüksək qiymətləndirilən böyük komandiri Tərlan bəyə "stabşkapitan" rütbəsi verilib və o, piyada batalyonunun komandiri kimi məsul vəzifəyə təyin edilib. Öz batalyonunu qəlebdən-qəlebəyə aparan stabskapitan T.Əlyarbayovun igidliyi bütün Qərb cəbhəsinə yayılmışdı. 1916-cı ilin mayında o, üçüncü dərcəli "Müqəddəs Stanislav" (qılınc və bantla birgə) və üzərində "İgidliyə görə" yazısı olan dördüncü dərcəli "Müqəddəs Anna", sonralar "Müqəddəs Georgi" ordenlərinə layiq görüldü.

Tərlan bəyə Verden şəhəri etrafında gedən qızgın döyüslər zamanı 10-cu ordunun komandanı olan general Əliağa Şixlinski ilə görüşüb söhbət etmək nəsib olub. O, bu şəhərtəl generalla görüşünü uzun müddət unuda bilmir. Onlar bir də 1918-ci ildə Bakıda görüşüblər.

1916-cı ilin yayında gene-

Görkəmlı şəxsiyyətlər

Üç ordunun zabiti olan azərbaycanlı general - Tərlan bəy Əlyarbayov

Tərlan bəy Abdulla bəy oğlu Əlyarbayov
1892-ci il noyabrın 28-də o zaman Samaxiya tabe olan Ağsu kəndində zədəgan ailəsində anadan olub. Tərlan bəy 1908-ci ildə Samaxıdakı altıllik şəhər məktəbini bitirib və ordu sıralarına könülli olaraq yollanıb. 1911-ci ildə 3-cü Qafqaz piyada alayının əlaçı əsgəri olan T.Əlyarbayovu Tiflisdəki Mixaylovsk hərbi piyada məktəbinə təhsil almağa göndəriblər. 4 illik təhsili zamanı birincilər sırasında olan, bütün fənləri müvəffəqiyyətlə mənimsəyən Tərlan bəy hərbi məktəbi birinci dərəcəli diplomla bitirərək "podporuçik" rütbəsində Samaxıdakı 205-ci piyada alayında xidmətə başlayıb.

ral A.A.Brusilovun təşkil etdiyi məşhur hückumda iştirak edən T.Əlyarbayov şiddetli döyüslər zamanı sinəsindən ağır yaralanıb. Bu, məharibə başlananından Tərlan bəyin aldığı dördüncü yara idi. Bir müddət Brest hərbi hospitalında müalicə olunduqdan sonra onu müalicəsini davam etdirmək üçün Bakıya göndəriblər.

Döyüslərdə böyük bərkimmiş T.Əlyarbayov Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Orduyu yaradılanda onun sıralarına qoşulub və 2-ci piyada alayının komandır köməkçisi vəzifəsinə təyin edilib. Onun xidmət etdiyi alay ölkədə sabitliyə bərpə etməklə və döyüş hazırlığını artırmaqla məşğul olub. 1919-cu ilin yayında Rusyanın aqvardiyaçı generalı A.Denikinin ordusunun Azərbaycana hücum təhlükəsi yarananda 2-ci piyada alayı sərhədlerimizin mühafizəsini gücləndirmək üçün Qusarda yerləşdirilib. Onlar gecə-gündüz vuruşaraq düşməni Azərbaycana buraxmayıblar.

Nümunəvi xidmətlərinə gö-

rə T.Əlyarbayova "rotmistr" idarəsinin rəisi vəzifəsində çalışıb. Tərlan bəy 1925-1931-ci illərdə Azərbaycan Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin üzvlüyüne namizəd seçilib, Azərbaycan SSR Ali Sovetinin 2-ci çağırış deputat olub. 1927-ci ildə o, Moskvada M.V.Frunze adına Hərbi Akademiyaya yanında Ali komanda heyəti kursunu bitirib, 1930-1938-ci illərdə Cənubi Qafqazın müxtəlif hərbi məktəblərində işləyib. 1937-1941-ci illərdə M.V.Frunze adına Ali Hərbi Akademiyada oxuyub. Tərlan bəy akademiyani bitirəndə artıq Böyük Vətən məharibəsi başlamışdı. 1942-ci ildə Şimali Qafqazda yaranan ağır hərbi vəziyyəti nəzəre alan SSRİ rəhbərliyi azərbaycanlılardan ibarət milli diviziyların sayını artırır. Milli zabitlərə olan ehtiyacı ödəmek üçün azərbaycanlı zabitlər bu hissələrə təyinat alıblar.

Təcrübəli hərbçi olduğu üçün Tərlan bəy Əlyarbayova 416-ci atıcı diviziyyaya zabitlərin yiğilması, onların hərbi ha-

zılığına nəzarət etmək tapşırılıb. Artıq "polkovnik" rütbəsində olan T.Əlyarbayov azərbaycanlılardan ibarət 416-ci milli atıcı diviziyanın (sonradan "Taqanroq" diviziyası adlanıb) komandır müavini, üç ay sonra isə komandiri təyin edilib. Diviziya 1942-ci il noyabrın 30-da səhər Terek çayı sahilində düşmənlə ilk dəfə döyüşə girib. İki günlük döyüşdən sonra bir neçə yaşayış məntəqəsi faşistlərdən azad edilib. Xalqımızın igid oğullarından ibarət olan bu diviziya dəfələrlə ordu komandanlığının təşəkkürünə layıq görülüb.

Həmcinin T.Əlyarbayov 79-cu, 88-ci alaya və 402-ci atıcı diviziyyaya komandır, 58-ci korpusun komandır müavini kimi məsul vəzifəyə təyin edilib. Bu illər ərzində Tərlan bəy Əlyarbayov özünün komandırlık xüsusiyyətlərini və döyüş bacarığını parlaq şəkildə göstərib. O, xidmət etdiyi bütün hərbi hissələrdə böyük nüfuzu və hörmətə malik olub.

Tərlan bəy Abdulla bəy oğlu Əlyarbayova 1944-cü il fevralın 9-da "general-major" rütbəsi verilib.

O, 1946-1948-ci illərdə Azərbaycan SSR Maarif nazirinin müdafiə işləri üzrə müavini vəzifəsində çalışıb və 1948-ci ildə istefaya çıxıb. Sovet ordusunda xidmətlərinə görə Sovet İttifaqının "Lenin", "Qırmızı Bayraq", "Qırmızı Ulduz" ordenləri və müxtəlif medallarla təltif olunub.

1956-ci il fevralın 15-də general-major Tərlan bəy Əlyarbayov Bakı şəhərində vəfat edib və Fəxri xiyabanda dəfn olunub.

Tərlan bəy Əlyarbayovun adına doğulduğu Şamaxı və Bakı şəhərlərində küçə dəvar.

"Azərbaycan Ordusu"

Gənc zabitlərimiz

"XXI əsr texnoloji mübarizə əsrində"

Vətənin müdafiəsində dayanmaq, onu göz bəbəyi kimi qorumaq hər bir Azərbaycan gəncinin övladlıq borcu, vətəndaşlıq missiyasıdır. Bu borcu, mənimsiyi peşə sayəsində vicdanla və ləyaqətlə yerinə yetirən minlərlə gəncimiz vardır. Nicat Məsimzadə də belə vətənpərvər gənclərimizdən biridir. Ömrünü hərb peşəsinə bağlayan Nicat Azərbaycan Texniki Universitetini bitirib. 2018-ci ildə "Ehtiyat zabit hazırlığı kursu"nu müvəffəqiyyətlə başa vurduqdan sonra "leytenant" hərbi rütbəsində xidmətə başlayıb.

O, öz üzərində daima çalişan, müasir hərbi texnologiyalara aid biliklərini inkişaf etdirən gənc zabitlərimizdir. Xidmətində olduqca məsuliyyətiidir. Qazandığı nəzəri və praktiki biliklər onun da da inkişaf etməsində mü-

hüm rol oynayır. Zabitin söylədiyinə görə, ixtisas üzrə öyrəndiklərini keçirilən təlimlərde, məşğələlərdə tətbiq edir, hərbi texnologiyaların sirlərinə dərindən yiyələnir. "Təsədüfi deyildir ki, XXI əsri texnoloji mübarizə əsri adlandı-

rırlar. Bununla bağlı Ali Baş Komandanımız öz çıxışlarının birində demişdir: "Bu gün dönyanın inkişafı müasir texnologiyaların imkanından asılıdır. O ölkələr ki, bu texnologiyaları icad edir, yaxud da ki, onları tətbiq edir, o ölü-

yalıqlar üzərindəki Şuşa şəhəri azad olundu. Bu gün rəşadəli ordumuzun döyüş təcrübəsi dünya ordularında da öyrənilir. Müasir texnika və silahlar ordumuzun peşəkar hərbçiləri tərəfindən yüksək səviyyədə idarə olunur. Bize həvalə olunan döyüş texnikasının sirlərinə və taktiki-texniki xüsusiyyətlərinə dərindən yiyələnməyimiz, ilk növbədə, vəzifə borcumuzdur. Bu vəzifə borcumuzun öhdəsində bacarıqla gəlməyə, verilən tapşırıqların yerinə yetirilməsində yüksək nəticələrə nail olmağa çalışırıq", - deyə zabit bildirdi.

Onu da qeyd edək ki, baş leytenant Nicat Məsimzadə 44 günlük Vətən məharibəsinin və antiterror əməliyyatının iştirakçısıdır. Gənc zabitin sinəsində "Cəsur döyüşçü" və "Suqovuşanın azad olunmasına görə" medalları parlayır. Nicata müqəddəs Vətənə xidmətində uğurlar arzulayırıq.

Lale HÜSEYNOVA
 "Azərbaycan Ordusu"

Bu tarixlər unudulmayacaq!

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Azərbaycan Ordusunun ikinci Qarabağ müharibəsində qazandığı tarixi Zəfər dünyaya nizam gətirdi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə Bakıda Zəfər parkı açıldı. Tarixi Zəfərin ad daşıyıcısı olan Zəfər parkı tarixi parkdı. Bu park Azərbaycan əsgərinin şücaeti-nin parkıdır. Bu park qüdrətin parkıdır. Bu park ikinci Qarabağ müharibəsinə kimi niyyət idi, 2024-cü ilin 8 noyabrında ruhumuzun işığına döndü...

Tarixi gerçəkliliyin gerçek muzeyinde düşüncələr 44 rəqəminin müqəddəsliyinə sarılırlar; 44 rəqəmi müqəddəsliyin parkı bildiyimiz Zəfər parkının müqəddəsliyinin nişanəsidir...

"N" hərbi hissəsində "Bizdən sonra gələn nəsillər bu tarixi bilməlidirlər və unutmamalıdırıllar" mövzusunda keçirilən disputda Azərbaycanın müstəqillik dövrünün müharibələri (Azərbaycana qarşı Ermənistən apardığı işgalçılıq müharibəsi, işgalçılıq müharibəsinə qarşı Azərbaycanın ədaləti müharibəsi), döyüslər, qəlebələr xatırlanılır. Səzə qüvvət kimi əsgərlərə xitabən deyirəm ki, müharibədə qəlebə hem hərbi, hem de mənəvi-psixoloji dəyərle şərtlənir. Müharibədə ruhun müəyyənənəşdiridi sərhəd silahın müəyyənənəşdiridi sərhədlərdən geniş olur. Ruhumuzun 1994-cü ilin 4 yanvarında - Horadız əməliyyatında, 2016-cı ilin aprelində - Aprel döyüslərində, 2020-ci ilin 27 sentyabrında - ikinci Qarabağ müharibəsində, 2022-ci ilin avqust, sentyabr döyüslərində arzuladığı 2023-cü il sentyabrın 19-da - antiteror əməliyyatında gerçəkləşdi, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü tam bərpa olundu.

Zəfər parkının açılışındakı çıxışında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev bu tarixlərin, məhiyyəti, bu tarixlərə səsləşən digər tarixlərin unudulmamasını tövsiyə edirdi. Bugünkü disput həmin tövsiyənin işi idi...

Əsgərlərin mövzuya bələdliyi tarixə bələdlik bilir. Bu bələdlik əsasında müharibə, deməli, qəlebələr mərhələlərlə xatırlanır, xatırlananlar disputun başlanğıcı olur:

Əsgər Cəfər Səbziyev Azərbaycan Ordusunun həmişə yüksək döyük hazırlığına malik olduğunu deyir, fikrini döyüslər-

də qazanılmış qəlebələri xatır-
latmaqla tamamlayırlar:

- 2016-ci ilin aprelin 1-dən 2-
ne keçən gecə Ermənistən si-
lahlı birləşmələrinin irimiqyası
təxribat törətmək niyyətinin -
hücumunun qarşısını qətiyyət-
lə alan Azərbaycan Ordusunun
hissələri döyüsləri davam etdir-
di, dörd gün müddətində düs-
mənin neçə-neçə döyük möv-
qeyi, komanda məntəqəsi, on-
larla döyük texnikası, canlı
qüvvəsi məhv edildi, Lələtəpə,
Bayraqtəpə kimi strateji yü-
səkkiliklər də daxil olmaqla, 2000
hektar ərazi işğaldan azad
olundu...

Əsgər Cavid Quliyev əsgər
yoldaşının fikrini bədiiləşdir-
məkələ tamamlayırlar:

- Bir əsərdə oxumuşdum ki,
onda "Lələtəpədən Şuşaya
aparan yollar görünürmüş".

Hər xatırlama bir tarixdi. Bu
tarix həm ehtiram kimi yaşanı-
lır, həm də ehtiram kimi yaşa-
dılır. Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti İlham Əliyevin Zəfər
parkının açılışında dediyi
həmin yaşarı kələm bu gənclə-
rin dünyaduyumunun yol gös-
tərenidi, onlar sabahlara böyük
sədaqətlə dünənin tarixinin iş-
ğından baxırlar.

Leytenant Orxan Hüseynqu-
liyev əsgərlərin dediklərini
ümümləşdirərək bildirir ki, Ap-
rel döyüsləri həm də böyük
mənəvi-psixoloji əhəmiyyətə
malik oldu. Azərbaycan Ordusunun
şəxsi heyəti öz gücünə
daha qətiyyətə inandı, sərkər-
desinə daha sədaqətlə güvən-
di, onun mənəvi-psixoloji hazırlı-
lığını bu inam, bu güvən ta-
mamlandı. Ordu quruculuğu
prosesinə həmişə dövlətin dıq-
qət və qayğısı yüksək olduğunu
göre irimiqyası islahatlar
şəxsi heyətin döyük hazırlığını
yüksəltmişdi. Ordu Ali Baş Ko-

mandirimizdən də eşitmışdım, Azərbaycan Ordusu düşmənin mühəndis-istehkam sədlərini dağıtdı, qəlebələr qazana-qaza-
zana döyüdü, - əsgər Endi Muradov ikinci Qarabağ müharibəsinin ilk gününü xatırladır. Döyüslərdə 20 kənd, Murov-
dag istiqamətində strateji yük-
səkkiliklər işğaldan azad edildi.

Əsgər Oruc Bəkirli əsgər
yoldaşının dediklərinə qüvvət
kimi deyr ki, bu qəlebələr son-
rakı qəlebələrin başlanğıçı ols-
du. Ordumuz döyük-döyükə-
Şuşaya yaxınlaşırırdı. Qəlebəni
tezləşdirmək - işğalı sonlandı-
maq üçün Topxana meşəsindən
yol çəkilməsinə qərar verildi.
Döyüşçülərimiz qısa müd-
dətə çəkilən bu yolla Şuşanın
hüdudlarına çatıdlar.

Şuşa döyüsləri haqqında əs-
gərlərin hamısı danışmaq ist-
yir. Bu istək də tariximizə bə-
lədiyin, sevginin, tarixi yaşı-
manın eminliyidi. Leytenant Or-
xan Hüseynquliyev Şuşa dö-
yükələri haqqında "Nezavisimə-
ya qazeta"da dərc olunmuş bir
məqaləni, məqalənin mahiyyə-
tini ifade edən bir fikri xatırladır:
"Belə döyük, dövlət, Vətən sev-
gisi görən olubmu, demek çə-
tindir. Dağ yuxarı, şəhid ciyin-
de, döyük-döyükə qan-tər
icində qalxırdı Azərbaycan Or-
dusu. Nə yaralısını, nə şəhidini
əldən buraxmırırdı. Nəfəs alma-
dan Şuşaya çıxdılar..."

Əsgərlərimizin ikinci Qara-
bağ müharibəsinin döyüsləri
haqqında məlumatları vardi.
Hərbi xidmətdə bu məlumatlar
söhbətlərlə, ictimai-siyasi dərs-
lərlə genişləndi. Onlar Azərbaycan
Ordusunun ikinci Qara-
bağ müharibəsindən sonra
Ali Baş Komandanın əmri ilə
yerine yetirdiyi əməliyyatların
səbəbini də biliyor, necə ke-
çirildiyini də. Bilirlər ki, Ermə-
nistan silahlı birləşmələrinin
qalıqları, Ermənistən siyasi
və hərbi nəzarətində olan silah-
lı birləşmələr Azərbaycan əra-
zilərində yənə təxribatlar tö-
rədirdi. 2022-ci il avqustun 3-də
Kəlbəcer və Laçında Qırıqz
yüksekliyini tutmaq, orda dö-
yük mövqələri yaratmaq ist-
mişdi. Azərbaycan Ordusunun
hissələri düşmənin bu istəyin-
ərəfəsini almışdı. Döyüdə əs-
gər Anar Kazımov şəhid ol-
muşdu. Azərbaycan Ordusu
əməliyyatı davam etdirmişdi,
Qırıqz yüksəkliyi, Saribaba və
daha bir neçə əhəmiyyətli yü-
səkkilik nəzarətə götürülmüşdü.
Hava zərbələri ilə düşmənin
Ağdərə rayonunun Yuxarı Ora-

tağ yaşayış məntəqəsində yer-
leşen hərbi hissəsi böyük da-
ğıntılara, xeyli itkiyə məruz qal-
dı. Bu əməliyyat da təsdiqlədi
ki, Azərbaycan Ordusu yüksək
döyük hazırlığına malikdir.

Əsgərlərin yaddasından di-
kələn faktları da müharibə tariximizə ehtiram kimi dinleyirik:

- 2022-ci il 12-15 sentyabr
döyüsləri de müharibə tariximizdə.
Ordumuzun hərbi qul-
luqularının şəhid olduğu bu
döyüdə düşmən də böyük itki-
lər vermişdi, - əsgər Cavid Qu-
liyev belə deyir...

- 2023-cü ilin 19 sentyabrın-
da Azərbaycan Ordusu Ali Baş
Komandanın döyük əmri ilə an-
titerror əməliyyatına başladı.
Düşmən təslim oldu, Əsgəran,
Xocalı, Xankəndi işğaldan
azad edildi. Azərbaycanın əra-
zi bütövlüyü tam bərpa olundu.
Həmin vaxtlarda metbuatda
oxumuşdum ki, bu döyüslərdə
Ordumuzun onlarla hərbi qul-
luqusu şəhid olub, - əsgər Endi
Muradov deyir.

Leytenant Orxan Hüseynquliyev qeyd edir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə Bakıda yaradılan Zəfər parkının açılışında dediyi digər fikrələr kimi "Bizdən sonra gələn nəsillər bu tarixi bilməlidirlər və unutmamalıdır" fikri de Azərbaycan Ordusunun şəxsi heyətinin mənəvi-psixoloji hazırlığının tənzimləyici amillərindən biri olacaq...

Leytenant Orxan Hüseynquliyev disput iştirakçalarına Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Zəfər parkının açılışında xalqa müraciətindəki fikrələri xatırlatdır: "Cəmi 44 gün ərzində düşmənin 6-7 müdafiə xəttini öz sinəsini qabağa verərək, gülə altına qoyaraq yaran bizim qəhrəman ovladalarımız, hərbiçilərimiz bütün dünyaya Azərbaycan xalqının əyilməz ruhunu, gücünü, iradəsini bir dənə göstərmişdir".

"N" hərbi hissəsində keçirilən disput bir əminlikle başa çatır: "Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün tam bərpa olunmasını təmin edən döyüslərin Azərbaycanın ədaləti müharibəsinin döyüslərində tarixi, qazanılan Zəfər heç zaman unudulmayacaq. Bu əminlik ruhumuzun dövlətlik bayraqıdır", həmisi belə də olacaq - bizdən sonra gələn nəsillərin əminliyi də bayraqımıza sevginin zərrəsi kimi yaşadılacaq" - əsgərlərin baxışları belə deyirdi. Nə gözəl deyirdi...

Rəşid HÜSEYNOV
"Azərbaycan Ordusu"

Mövqelərimiz atəşə tutulub

Aprelin 6-sı axşam saatlarından aprelin 7-si saat 04:30-dək Ermənistən silahlı qüvvələrinin bölməleri Gorus, Qarakilə, Basarkeçər, Keşikənd, Tovuzqala və Çemberək rayonları istiqamətlərində yerləşən mövqelərindən Azərbaycan Ordusunun mövqelərini atıcı silahlardan fasilelərlə intensiv atəşə tutub.

Müdafıə Nazirliyi xəbər verir ki, bölmələrimiz tərəfindən qeyd olunan istiqamətlərdə adekvat cavab tədbirləri görüllüb.

* * *

Aprelin 8-i saat 19:20-dən 22:30-dək Ermənistən silahlı qüvvələrinin bölməleri Basarkeçər rayonunun Qaraiman və Yuxarı Şorca yaşayış məntəqələri istiqamətlərində yerləşən mövqelərindən Azərbaycan Ordusunun mövqelərini atıcı silahlardan fasilelərlə atəşə tutub.

Bölmələrimiz tərəfindən qeyd olunan istiqamətlərdə adekvat cavab tədbirləri görüllüb.

Hərbi vəzifəlilərlə növbəti təlim toplantışı başlayıb

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Müdafıə Nazirliyi xəbər verir ki, ehtiyatdan çağırılan hərbi vəzifələrlə müvafiq qeydiyyatdan və həkim müayinəsindən keçidkən, eləcə də bütün təminat növləri ile tam təmin olunduqdan sonra plana uyğun məşğələlərə cəlb olunurlar.

Təlim toplantısı zamanı iştirakçılara maarifləndirici söhbətlər aparılacaq, onlara təhlükəsizlik qaydaları çatdırılacaq və sira hazırlığı üzrə məşğələlər təşkil olunacaq.

Toplanışda, həmcinin hərbi vəzifəlilərə döyük zamanı ilkin tibbi yardımın göstəriləməsi qaydaları öyrəniləcək, yaralıların ərazidən təxliyə edilməsi üssülləri məşq etdiriləcək.

Tədris programına müvafiq olaraq toplantıça cəlb edilmiş heyətə çöl şəraitində keçiriləcək məşğələlərde iştirakçılar Azərbaycan Ordusunun arsenalında olan müasir silah və texnika ilə tanış olacaq, onların döyük tətbiqini öyrənəcək, həmcinin bölmələrimizin silahlanmasında olan atıcı silahlardan dö-

yüş atışları icra edəcək-
lər. Keçirilən toplantıslarda
əsas diqqət hərbi vəzifələ-
lərin döyük hazırlığı səviy-

yəsinin artırılması, praktiki
vərdişlərinin təkmilləş-
dirilməsi, eləcə də bilik və
bacarıqlarının inkişaf etdi-
rilməsinə yönəldilib.

Azərbaycan Ordusunun şəxsi heyəti ilə keçirilən ictimai-siyasi hazırlıq dərsi

(İctimai-siyasi hazırlıq dərsinin qrup rəhbərinə kömək)

Suallar:

- Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideridir.
- Müasir Azərbaycan Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin əsəridir.

Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideridir

Müəyyən mərhələdə öne çıxan fenomen şəxsiyyətlər mənsub olduqları xalqın daim arzusunda olduğu azaadlıq, müstəqillik və milli dövlətçilik kimi ali idealların gerçəkləşməsində müstəsna rol oynayır, bununla da əbədiyyaşarlıq qazanırlar. Məhz onların qurub yaratdıqları, miras qoymaları irs xalqlarının geləcəyinə işiq salıb, sonrakı tarixini, dünyadakı yerini müəyyənleşdirib. Belə dühləndə biri de şərəflə və mənali ömür yolunu Azərbaycanın nicasına, milli dövlətçiliyinin dirçəlməsinə, müasir Azərbaycan dövlətinin qurulmasına və xalqımızın müstəqillik arzusuna qovuşmasına həsr edən Heydər Əliyevdir. Xalqımızın Ümummilli Liderinə əvərilmis bu dahi insanın adı ölkəmizin simvoluna, əməlləri isə şəxsi hüner rəmzinə əvərilmis, həyat və fəaliyyəti doğma Vətəninə və torpağa məhəbbət, sədaqət meyari olmuşdur.

1923-cü il mayın 10-da Azərbaycan Respublikasının Naxçıvan şəhərində dünyaya göz açan Ulu Öndər ilk təhsilini Naxçıvanda alıb. 1939-cu ildə Naxçıvan Pedaqoji Texnikumunu bitirdikdən sonra Azərbaycan Sənaye Institutunun (Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti) memarlıq fakültəsinə daxil olub. İkinci Dünya müharibəsinin başlanması ona təhsilini başa çatdırmağa imkan vermeyib. 1941-1945-ci illerde Naxçıvan Muxtar Respublikası Xalq Daxili İşlər Komissarlığında arxiv şöbəsinin məxfi hissəsinin müdürü, Naxçıvan MSSR Xalq Komissarları Sovetində ümumi şöbənin müdürü vəzifələrində işledikdən sonra 1944-cü ildə dövlət təhlükəsizliyi orqanlarında işə göndərilib. SSRİ Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsinin Leningraddakı (Sankt-Peterburg) Rəhbər Kadrların Həzirlığı Məktəbində təhsil aldıqdan sonra, 1950-ci ildə Azərbaycan SSR Dövlət Təhlükəsizliyi Komitesinde bölmə rəisi təyin edilib. Hər zaman təhsilə böyük önəm verən Ulu Öndər Heydər Əliyev 1957-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin (Bakı Dövlət Universiteti) tarix fakültəsinin qiyabi şöbəsini bitirib. 1967-ci ildə Azərbaycan SSR Nazırı Soveti yanında Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsinin sədri vəzifəsinə təyin edilib və həmin ildə ona "general-major" hərbi rütbesi verilib. 1969-cu ildə - Azərbaycan SSR-də həyatın bütün sahələrində dərin tənəzzülün hökmranlıq etdiyi bir şəraitde Ulu Öndər Azərbaycan KP MK-nin Birinci katibi seçilmişdi. Tarixi inkişafın gedisi sübut etdi ki, bugünkü yeni, müstəqil Azərbaycan Respublikasını Ulu Öndər hələ o zaman qurmağa başlamışdı.

Heydər Əliyevin Ümummilli Liderinə əvərilməsini təmin edən başlıca amillərdən biri onun istənilən siyasi şəraitde xalqın, dövlətin problemlərinə biganə qalmamasıdır. Bu yerde Ulu Öndərin sovetlər dövründə Azərbaycana rəhbərliyini xatırlamaya bilmərik. Ulu Öndər Heydər Əliyev respublikaya rəhbərliyinin ilk dövrlerində atlığı addımlarla, keçirdiyi islahatlarla xalqını, dövlətini sevən rəhbər olduğunu sübuta yetirmişdir. Ulu Öndər respublikanın üzləşdiyi problemləri ilk gündən düzgün müəyyənleştirməkə, onların həlli üçün lazımı irade, qətiyyət və prinsipiallıq göstərmmiş, fitri istədadi, yüksək təşkilatlılıq və idarəciliğin mehərəti, en əsası, milli ideallara bağlılığı ile Azərbaycanı cəmi bir neçə ilə dinamik inkişaf yoluna çıxarmağa müvəffəq olmuşdur. SSRİ dövlət təhlükəsizlik sisteminde sıraşı işidən rəhbər vəzifəye kim yüksəlmiş ilk azərbaycanlı olan Ulu Öndər sovet rejiminin sərt qanunlarına baxmayaraq, Azərbaycana rəhbərlik etmə-

ye başladığı 1969-cu ildən respublikamızda böyük iqtisadi, elmi yüksəlislə ya-naşı, ədəbi-mədəni inkişafə və müstəqil düşüncəyə yol açmışdır.

Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin Azərbaycana birinci rəhbərliyi dövründə həyata keçirdiyi bütün əzəmetli quruculuq işlərinin çox böyük tarixi əhəmiyyəti ondan ibarət idi ki, xalqımızda milli qurur, milli mənlik şüuru oynadı, azadlıq, müstəqillik duyguları baş qaldırdı. Bu, əslində, XX yüzilliin 70-ci illərində Azərbaycan xalqının milli-azadlıq hərəkatının yeni mərhələyə - yüksəlis mərhələsinə daxil olması demək idi. Sovet imperiyasının dağıldığı dövrde Azərbaycan SSR artıq öz inkişaf səviyyəsinə və coxsahəli iqtisadi-

bi-Dədə Qorqud"un 1300 illik yubileylərinin UNESCO səviyyəsində keçirilməsi Azərbaycan mədəniyyətinin təbliğinə xidmet edərək beynəlxalq mədəni ictimaiyyətlə yeni əməkdaşlıq formalarının bərqrar olmasına gətirib çıxarmışdır.

Müasir Azərbaycan Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin əsəridir

Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev şəxsiyyətinin Azərbaycanın dövlətçilik tarixinde müstəsna yeri vardır. 1991-ci ilin 18 oktyabrında Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin də əsas təşəbbüskarlarından biri kimi imza atlığı "Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin bərpası haqqında Konstitusiya Aktı" ilə

siyaset nəticəsində Azərbaycan diasporu təşkilatlanmış, inkişaf etmiş və öz tarixi vətəni ilə six bağlılığını nümayiş etdirmişdir. Bu gün dönyanın müxtəlif guşələrində yaşayan azərbaycanlıların müstəqil Azərbaycan Respublikasını öz vətəni sayması, onu milli ruhun, milli-mənvi dəyərlərin, milli mədəniyyətin məbədi kimi qəbul etməsi və azərbaycanlılıq ideyası etrafında birləşməsi məhz Ulu Öndər Heydər Əliyev fəaliyyətinin nəticəsidir.

Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasının müasir tarixini ehənədən, zaman baxımından bir qərinəlik, mahiyyətəcə isə əhəmiyyəti əsrlərə ölçülən mərhələsində həm dünya şöhrəti uzaqqören siyasi və dövlət xadimi, həm mahir strateq və yeniləmə sərkərdə, həm iqtisadi-mədəni intibahın memarı və milli-mənvi mədəniyyətin böyük hamisi, həm yorulmaz vətənpərvər və polad əqidəli vətəndaş, həm də görkəmli mütəfəkkir və milli ziyanlılığın öndəri kimi titanik fəaliyyət göstərmişdir.

Ulu Öndər Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycan dövlətinin hərtərəfli inkişafı yolunda əvəzsiz tarixi xidmətləri olmuş, milli dövlətçilik ideyasının bərqrar olmasına və ölkəmizin beynəlxalq aləmdə nüfuzunun artırması namənə misilsiz töhfələr vermişdir. Tarixə Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri kimi daxil olmuş bu əvəzolunmaz insan liderlərə məxsus ən ali keyfiyyətlərə malik idi. Tanrı ona hər bir üstünlüyü bəxş etmişdi: yaraşlı boy-buxun, təbəssüm və sərtliyin sintez edən sima, gələcəyi dəqiq müəyyənləşdirən, tarixin nizamını təmin edən təfəkkür, parlaq natiqliq məharəti, qüdrətli siyasi iradə, güclü dövlətçilik duygusu, çevik idarəetmə məhərəti, insanların qəlbine yol tapmaq, xalqın qüdrətinə arxalanmaq bacarığı! Bir sözə, Ulu Öndər Heydər Əliyev qalibiyət əzmiyle yaşıyan və dövləti cəsərətli idarə edən möhtəşəm bir şəxsiyyət idi. Bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev atasından qalan nadir şəxsiyyətlərə məxsus bu keyfiyyətləri əsərfəlle daşıyır və böyük əzmlə dövlət idarəciliyində təbqiq edir, tarixin yeni tələblərində uyğun olaraq təkmilləşdirib inkişaf etdirir. Azərbaycan Respublikasının dünyadakı nüfuzlu, vüsətli siyasi və iqtisadi yüksəlişi sübut edir ki, Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyev qalibiyət əzmini dövlət idarəciliyinin sarsılmaz baş xətti kimi inadkar bir inamlı qoruyub saxlayır. Xalqın etimadına səyənən siyasi fəaliyyəti ilə ərazi bütövlüyü müzü bərpa etdi və eyni zamanda, ölkəni ən qabaqcıl dövlətlər sırasına yüksətməkdə davam edir. Məhz Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xidmətləri nəticəsində hüquqi, demokratik, dünyəvi dövlət quruculuğu yolu ilə inamlı irəliləyən müstəqil respublikamızda vətəndaş cəmiyyətinin formalaşdırılması, qanunun allılıyının təmin edilməsi, dilindən, dinindən asılı olmayaraq, bütün vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının qorunması üçün ən yüksək təleblərə cavab verən normativ-hüquqi baza yaradılır.

Demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlət quruculuğu istiqamətində əsas principləri təsbit edən Azərbaycan, eyni zamanda, iqtisadiyyatın inkişafında da misli görünməmiş uğurlara imza atmaqdadır. Dövlət başçısı İlham Əliyev fəaliyyəti dövründə Azərbaycanda səyətli inkişafı və sosial sahələrdə köklü islahatların davam etdirilməsi, dövlət programlarının icrası, dinamik sosial-iqtisadi inkişafının qarşıya qoyulmuş məqsədlərə çatmasının göstəricisidir.

Əsası Ulu Öndərimiz, Əbədiyyaşar Liderimiz Heydər Əliyev tərəfindən qoymulmuş Azərbaycanda siyasi və iqtisadi islahatların keçirilməsi hesabına qazanılan böyük uğurlar parlaq və fərehlidir. Biz bu gün fəxr edə bilərik ki, Azərbaycan Xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin qurduğu müstəqil, demokratik və azad bir ölkənin vətəndaşlarıdır!

İdeoloji İş və Mənəvi-Psixoloji Təminat İdarəesi

Sahara səhrası dünya-nın en quraq və kimsəsiz yerlərindən biridir. Şimali Afrikada 11 ölkənin bir hissəsinə əhatə edən, Çin və ya ABŞ əraziləri ilə müqayisə oluna bilən bu nəhəng məkan əvvəller "qonaqpərvər" olub.

"Reuters" agentliyi xəbər verir ki, təxminən eramızdan əvvəl 14500-cü ildən e.ə. 5000-ci il arasında Sahara su hövzələri ilə zəngin və həyət dolu yaşıl bir savanna olmuşdur. Təxminən 7 min il əvvələ aid olan və inddi Liviyanada yaşamış iki insanın sümüklərinin qalıqlarından əldə edilən DNT-yə görə, bu ərazilər xərici aləmdən təcrid olunmuş sırlı bir insan nəslinə ev sahibliyi edirdi.

Tədqiqatçılar "Yaşıl Sahara" adlanan yerde yaşayan insanların ilk genomlarını təhlil ediblər. Onlar Liviyanın ucqar cənub-qərbindəki Takarkori adlı qaya sığınacağında dəfn edilən iki qadının sümüklərindən DNT əldə ediblər. Bu qal-

Maraq dünyamız

Alimlər: Sahara səhrası minilliklər öncə sulu və yaşıl savanna olub

lıqlar ən qədim dövrə mumiyalanmış vəziyyətdə olublar.

"Nature" jurnalında dərc olunan tədqiqatın müəlliflərindən biri, Maks Plank Təkamül Antropologiya İnstitutunun arxeogenetiki Yohannes Krauze deyib: "O vaxt Takarkori inddi quraq səhra landşaftından fərqli, yaxınlıqda gölü olan sulu

savanna olub.

Genomlar Takarkori fərdlərinin min illər boyu Sub-Sahara və Avrasiya populyasiyalardan ayrılmış Şimali Afrika nəslindən gəldiyi aşkar edilib. Bu, təxminən digər insan nəsillərinin qitədən kənara və Yaxın Şərqi, Avropaya və Asiyaya yayıldığı vaxta təsadüf edir.

zidən tapılan artefaktlara daş, ağaç, heyvan sümüklərindən hazırlanmış aletlər, saxsı qablar, toxunmuş zənbillər və oy-ma heykəlciklər daxildir.

İki Takarkori fərdinin əcdadının təxminən 50 min il əvvəl Sub-Sahara populyasiyalardan ayrılmış Şimali Afrika nəslindən gəldiyi aşkar edilib. Bu, təxminən digər insan nəsillərinin qitədən kənara və Yaxın Şərqi, Avropaya və Asiyaya yayıldığı vaxta təsadüf edir.

Alimlər qeyd edirlər ki, 20 min il əvvəldən etibaren genetik sübutlar Şərqi Aralıq dənizində qrupların axını, bunun ardınca isə təxminən 8 min il əvvəl İberiya və Siciliyadan miqrasiyaların olduğunu göstərir. Bununla belə, hələ də məlum olmayan sebəblərə görə, Takarkori nəslə gözlənilən-

dən daha uzun müddət təcrid olunmuş vəziyyətdə qalıb. Sahara yalnız bir neçə il əvvəl onların yaşayış yeri olaraq qalıb.

Sahara yenidən yaşayış üçün yararsız hala gelənə qədər onların nəslini varlığının çox hissəsi boyunca təcrid olunmuş vəziyyətdə qaldı. Afrikanın "Rütubət dövrü" adlanan daha isti və rütubəti iqlim mərhələsinin sonunda Sahara təxminən eramızdan əvvəl 3000-ci illərdə dönyanın ən böyük isti səhrasına çevrildi.

Afrikanın hüdudlarından kənara yayılan Homo sapiens növlərimiz Avrasiyanın bəzi yerlərdə artıq mövcud olan Neandertal populyasiyaları ilə qarşılaşmış və onları birleşib və bu gün qeyri-afrikalı populyasiyalarda qalıcı bir genetik miras qoyub. Ancaq Yaşıl Sahara xalqı yalnız az miqdarda neandertal DNT-si daşıyırırdı, bu da onların kənar populyasiyalarla az təmasda olduqlarını göstərir.

AZERTAC-in materialları əsasında

İdmən

Gimnaziada: Azərbaycanın 10 yunan-Roma güleşçisindən 9-u medal qazanıb

Serbiyada keçirilən Gimnaziada İdman Oyunlarında yunan-Roma güleşi üzrə yarışlara start verilib.

Luçani şəhərində təşkil edilən yarışlarda Azərbaycanın 10 təmsilçisi mübarizə aparıb. Onlardan 9-u fəxri kürsüyə qalıb.

Hüseyin Əmrəhəli (38 kilogram), İsfahan Həsənov (75 kilogram), Zöhrəb Səfərov (85 kilogram) qızıl, Əli Cavadlı (41 kilogram), Amin Məmmədov (44 kilogram) gümüş, Qurban Məcnunov (52 kilogram), Abdurrahman Hüseynli (48 kilogram), Eldəniz Allahverdiyev (57 kilogram) və Əli Məmmədov (68 kilogram) isə bürünc medal əldə ediblər.

Qeyd edək ki, sərbəst güleş yarışında Azərbaycan komandası 10 medal (2 qızıl, 3 gümüş və 5 bürünc) qazanıb.

Azərbaycanın iki parabadmintonçusu Gimnaziadanın qızıl medalına layiq görülüb

Serbiyanın Ujice şəhərində keçirilən Gimnaziada İdman Oyunlarında parabadminton yarışlarının ilk günündə Azərbaycan təmsilçiləri Zəhra Salmanlı və Əli Məhərrəmov uğurla çıxış ediblər.

Z. Salmanlı birinci mərhələdə digər azərbaycanlı idmançı İlkin Bağırzadə ilə qarşılaşmış və qalib gəlib - 21:6, 21:12.

İkinci raundda braziliyalı rəqibini (21:8, 21:16) məğlub edən Zəhra həlledici görüşdə beninli idmançıya (21:5, 21:5) qalib gelərək qızıl medala sahib çıxbı.

Ə.Məhərrəmov isə ilk mərhələdə Benin (21:7:21:10), digər iki raundda isə Braziliya təmsilçilərini (21:13, 21:17), (21:18, 21:15) məğlub edərək qızıl medala yiyələnib.

Gimnaziada: Azərbaycan qılıncoynadəni qızıl medal qazanıb

Serbiyanın Nova Varoş şəhərində keçirilən Gimnaziada İdman Oyunlarında qılıncoynatma yarışlarının ilk günündə Azərbaycan təmsilçiləri Aydan Atakisiyeva, Mirunay Abasova və Esnat Mirzəyeva mübarizəyə qoşulublar.

A. Atakisiyeva 1/8 finalda, E. Mirzəyeva isə 1/4 finalda məğlub olublular.

Mirunay Abasova isə finala kimi irəliləyib. O, həlledici raundda çinli idmançıya 15:11 hesabı ilə qalib gelərək qızıl medala sahib çıxbı.

Daha əvvəl bu yarışda Gəray Məmmədli bürünc medal qazanıb.

Gimnaziada: Azərbaycanın paraüzgüçüsü bürünc medal qazanıb

Serbiyada keçirilən Gimnaziada İdman Oyunlarında paraüzgüçülük yarışları davam edir.

Serbiyanın Ujice şəhərində keçirilən Gimnaziada İdman Oyunlarında paraüzgüçülük yarışının Azərbaycan təmsilçisi Rəsul Süleymanov uğurla çıkış edib. Idmançı 50 metr məsafəyə brass üslünləndə 0:55 saniyə nəticə ilə üçüncü olub və bürünc medala layiq görülüb.

Daha əvvəl Murad Məmmədov 200 metr məsafəyə sərbəst üsulla üzgüçük yarışında 2:28 saniyə nəticə ilə gümüş medal qazanıb.

AZERTAC-in materialları əsasında

Xəbərlər: hadisələr, faktlar

Yəmən husiləri Qırmızı dənizdə ABŞ-in təyyarədaşlığı gəmisinə zərbələr endirib

Yəmən husiləri Qırmızı dənizdə ABŞ-in "Harry Truman" təyyarədaşlığı və onu müşayiət edən gəmilər silsilə zərbələr endirib.

Bu barədə "Ənsar Allah" hərəkatının nümayəndəsi Yəhya Səriya bildirib.

Onun sözlərinə görə, qanadlı rakətlər və pilot-suz təyyarələrdən istifadə edilən zərbələr bir neçə saat davam edib və ABŞ-in Yəmənin husilərin nəzarətində olan ərazilərinə hücumlarının qarşısı alınıb.

Bundan əvvəl husilər Qəzza zolağında atəşkəs rejiminin pozulması səbəbindən İsrail ərazisinə və onunla əlaqəli gəmilərə dayandırılmış hücumların bərpa olunduğu elan etmişdilər.

ABŞ Yəmənin paytaxtına aviazərbələr endirib

ABŞ-in Hərbi Hava Qüvvələri Yəmənin paytaxtı Sənaya aviasiya zərbələri endirib.

"Al-Masira" telekanalı aviazərbələr nəticəsində ölen və yaralananlar barədə məlumat yayıb.

Telekanalın məlumatına görə, 4 nəfər həlak olub. Şuub rayonunda yaşayış binasının vurulması nəticəsində 11-i qadın və biri uşaq olmaqla 25 nəfər xəsarət alıb. Yəmən Səhiyyə Nazirliyi də bu məlumatı təsdiqləyib.

Martin 15-də Prezident Donald Tramp ABŞ ordusuna Yəməndəki husi yüksəycilərinə ağır zərbələr endirməyi əmr etdiyini bildirmişdi. "The New York Times" qəzeti isə aprelin 4-də yazdı ki, Birləşmiş Ştatlar indiyədək husilərin hərbi potensialına yalnız orta dərəcədə ziyan vura bilib.

Yeni Zelandiya müdafiə xərclərini ÜDM-in 2 faizinə çatdırmaq niyyətindədir

Dünyada sürətlə artan gərginlik fonunda Yeni Zelandiya hökuməti bu gün növbəti dörd il ərzində müdafiə xərclərini 5 milyard dollar artıracağı və qarşidakı səkkiz il ərzində xərcləri texminən iki dəfə artırıraq ÜDM-in 2 faizinə çatdırmağı hədəflədiyini bildirib.

Bunu müdafiə xərclərini artırmağa çağırın Baş nazir Kristofer Lukson deyib.

O, Müdafiə Qabiliyyət Planının təqdimati ilə bağlı mətbuat konfransında bildirib: "Yeni Zelandiya və dünyadaki müttəfiqlərimiz, tərəfdəşələrimiz artıq əlverişli mühitdə deyilərlər".

Müdafıə Qabiliyyət Planı bunu təkmilləşdirmək üçün növbəti dörd il ərzində 5 milyard dollar yeni maliyyə vəsaitinin ayrılmısını nəzərdə tutur və may ayında elan ediləcək əsas xərclərin üstüne gəlir. Plan müdafiə qüvvələrinin növbəti dörd il ərzində zərbə imkanlarının artırılmasını, pilotsuz uçuş sisteminin alınmasını, helikopterlərin dəyişdirilməsi və freqatların xidmətin uzadılması kimi layihələrə sərmayə qoymasını ehtiva edir.

AZERTAC-in materialları əsasında

Gizir Cəfərov Faiq Cavanşir oğluna verilmiş SQ № 0022800 nömrəli və gizir Fərzaçiyev Nəsir Yadigar oğluna verilmiş SQ № 0012433 nömrəli şəxsi vəsiqə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Redaktor

mayor
Ceyhun CƏFƏRLİ

Telefonlar

Baş redaktor: (012) 510-71-97 (faks);
Baş redaktörün müavini: (012) 510-64-27;
Məsul katib: (012) 510-71-98;
Məktublar şöbəsi: (012) 510-64-28.

Ünvanımız

Bakı şəhəri, Yasamal rayonu,
Şəfaət Mehdiyev küçəsi 144,
"Qızıl Şərq" hərbi şəhərciyi

Qəzetin hesabı

Nərimanov Rayon Xəzinedarlığı
Kod: 200189
VÖEN: 1500428611

"Azərbaycan Ordusu" qızeti kompüter mərkəzində
səhifələrənək həftədə ikinci doft (III və VI günlər)
Müdafıə Nazirliyinin Hərbi Nöşriyatının mətbəsində
hərbi diapozitlərden cap olunur. Texmən edilən
əlyazmalara rəy verilmir, müəllifə qaytarılır.
Qızeti Müdafıə Nazirliyinin rəsmi internet
səhifəsindən (www.mod.gov.az) oxuya bilərsiniz.

Növbətçi

Lalə HÜSEYNOVA

Lisensiya № 361
Sifariş № 140
Nüsxə 3663